

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku

LBI.410.018.08.2021

00761021

Pani
Barbara Krystyna Rutkowska
Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej
w Piątnicy
Ośrodek Pomocy Społecznej w Piątnicy
ul. Stawiskowska 10,
18-421 Piątnica Poduchowna

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/005 – Realizacja wieloletniego rządowego programu „*Posiłek w szkole i w domu*”.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ośrodek Pomocy Społecznej w Piątnicy ¹ , ul. Stawiskowska 10, 18-421 Piątnica Poduchowna
Kierownik jednostki kontrolowanej	Barbara Krystyna Rutkowska, Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Piątnicy ² od 1 listopada 2015 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Działania jednostki pomocy społecznej dotyczące przyznawania pomocy związanej z dożywianiem w ramach modułu 1 i 2 Programu „<i>Posiłek w szkole i w domu</i>” na lata 2019–2023³ (dalej: „<i>Program</i>”).2. Realizacja obowiązków sprawozdawczych w zakresie działań pomocowych w ramach wsparcia finansowego przyznanego z Programu „<i>Posiłek w szkole i w domu</i>”.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2019 r. do czasu zakończenia czynności kontrolnych w 2021 roku ⁴ .
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁵
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku.
Kontroler	Wiesław Stalewski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/110/2021 z 28 lipca 2021 r. (akta kontroli str. 1-2)

¹ Dalej: „OPS” lub „Ośrodek”.

² Dalej: „Kierownik”.

³ Przyjętego uchwałą Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „*Posiłek w szkole i w domu*” na lata 2019–2023 (M.P. poz. 1007).

⁴ Data zakończenia kontroli 27 września 2021 r.

⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm. Ustawa zwana dalej: „ustawą o NIK”.

II. Ocena ogólna kontrolowanej działalności⁶

OCENA OGÓLNA
Uzasadnienie
oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację przez OPS w okresie objętym kontrolą zadań w ramach modułu 1 i 2 Programu.

OPS był przygotowany kadrowo i organizacyjnie do realizacji zadań związanych z Programem. W latach 2019–2021 (I połowa) rzetelnie i terminowo prowadzono postępowania administracyjne w zakresie wydawania decyzji przyznających pomoc w ramach Programu. Przed rozstrzygnięciem sprawy każdorazowo poprzedzono szczegółową weryfikację sytuacji wnioskodawców, obejmującą m.in. terminowo sporządzany rodzinny wywiad środowiskowy. Dotacje celowe otrzymane w ramach modułu 1 i 2 Programu wykorzystano terminowo, wyłącznie na pomoc w zakresie dożywiania (posiłki bądź świadczenia pieniężne na zakup posiłku lub żywności – zasiłki celowe), zgodnie z założeniami Programu oraz umowami zawartymi przez Wójta Gminy z Wojewodą Podlaskim. Pomimo ograniczeń związanych z epidemią COVID-19, zachowano ciągłość realizacji Programu w latach 2020–2021.

W latach 2019–2020 Ośrodek zapewnił terminową i rzetelną realizację obowiązków sprawozdawczych związanych z realizacją zadań pomocowych w ramach Programu. Wymagane sprawozdania z tym związane przekazano do Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego (dalej: „PUW”).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

1. Działania OPS dotyczące przyznawania pomocy związanej z dożywianiem w ramach modułu 1 i 2 Programu

1.1. Ośrodek był przygotowany organizacyjnie do przyznawania pomocy związanej z dożywianiem w ramach Programu.

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piątница na lata 2016–2020⁷ i 2021–2025⁷ przewidziano m.in., że w ramach zadań własnych OPS udziela pomocy w formie dożywiania. Wskazano też, że dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach służy osiągnięciu jednego z celów operacyjnych na lata 2016–2025, tj. zmniejszeniu obszarów wykluczenia społecznego i poprawie warunków życia rodzin patologicznych.

W OPS nie wprowadzono wewnętrznych regulacji związanych z realizacją Programu (obejmujących m.in.: ścieżkę weryfikacji wniosków, kontrolę i rozliczenie pomocy w zakresie dożywiania z Programu, a także wydawanie decyzji administracyjnych oraz realizację obowiązków sprawozdawczych związanych z działaniami pomocowymi w ramach Programu), w tym procedur związanych z zapewnieniem ciągłości lub intensyfikacji zadań pomocowych w zakresie dożywiania po ustanowieniu w Polsce stanu zagrożenia epidemicznego, a następnie stanu epidemii. Kierownik OPS wyjaśniła: że *program opracowano i stosowano w praktyce, wszystkie podstawowe dokumenty ustrojowe, tj. ustawy, uchwały Rady Ministrów, uchwały UG, statut i regulamin organizacyjny OPS i zakresy obowiązków – które łącznie przewidywały, iż wszelkie wpływające do OPS podania związane z przyznaniem pomocy w zakresie Programu będą weryfikowane przez pięciu podległych pracowników merytorycznych. Ci sami pracownicy odpowiedzialni byli także za weryfikację zasadności przyznania pomocy (wywiady środowiskowe i zgromadzenie pozostałej niezbędnej dokumentacji)*. Wydawaniem decyzji administracyjnych zajmował się kierownik jednostki, a zatem nie było potrzeby opracowywania dodatkowych procedur wewnętrznych, w tym także po ustanowieniu w Polsce stanu zagrożenia epidemicznego, a następnie stanu epidemii. Wskazała także,

⁶ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁷ Uchwała Nr 68/XII/2015 Rady Gminy Piątница z dnia 29 grudnia 2015 r. w sprawie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piątница na lata 2016–2020 i uchwała Nr 152/XXIV/2020 Rady Gminy Piątница z dnia 10 grudnia 2020 r. w sprawie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piątница na lata 2021–2025.

że: po zaistnieniu tego zagrożenia pracownicy socjalni kontaktowali się telefonicznie ze wszystkimi osobami, które otrzymały świadczenia w celu ustalenia sposobu realizacji decyzji. Podczas nauki zdalnej w domu, rodzice mogli odbierać posiłki w szkole lub otrzymać świadczenie celowe na zakup posiłku lub żywności. Nie było obowiązku opracowania procedur (zarówno przed jak i w trakcie pandemii) wynikającego z podpisanej umowy z PUW. (akta kontroli str. 3, 25-26, 166-177, 202-204)

Kierownik OPS w Piątncy od 2015 roku posiadała upoważnienie Wójta Gminy do wydawania decyzji administracyjnych w sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości Gminy. Zadania związane z udzielaniem pomocy w ramach Programu, zgodnie ze statutem Ośrodka⁸ i regulaminem organizacyjnym OPS⁹, realizowane były przez sześciu podległych kierownikowi pracowników merytorycznych, tj. dwóch specjalistów pracy socjalnej (jeden do 31 grudnia 2020 r.), dwóch starszych pracowników socjalnych, pracownika socjalnego (od 1 lutego 2021r.) oraz główną księgową. Do ich zadań należało m.in.: analiza i ocena zapotrzebowania na pomoc społeczną, rozpoznawanie i diagnozowanie potrzeb, udzielanie informacji, wskazówek i pomocy w zakresie przysługujących świadczeń, a także wykonywanie innych zadań zleconych przez Kierownika OPS. (akta kontroli str. 3-5, 6-24, 33, 202-204)

W związku z realizacją Programu, uchwałą z 29 stycznia 2019 r.¹⁰, Rada Gminy dla korzystających z Programu od 1 stycznia 2019 r. podwyższyła kryterium dochodowe (do 150% kwot przewidzianych w art. 8 ust. 1-2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej¹¹), w przypadku dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego (produktów żywnościowych), przyjęła wieloletni program osłonowy w zakresie dożywiania na lata 2019–2023, zakładający m.in. udzielanie wsparcia przez OPS zainteresowanym dożywianiem dzieciom i młodzieży szkolnej, niespełniających kryterium dochodowego przewidzianego w Programie.

W latach 2019–2021 (I połowa) Ośrodek nie był kontrolowany w zakresie realizacji zadań w ramach Programu. Nie wpływały też skargi na działania związane z pomocą przyznawaną z Programu. (akta kontroli str. 27-32, 202-204)

1.2. W latach 2019–2021 (I połowa) Kierownik OPS wydała 126 decyzji administracyjnych związanych z udzielaniem pomocy w zakresie dożywiania obejmując nimi 354 osoby, z tego 61 dzieci do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej (dalej: „dzieci”), 269 uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej lub szkoły ponadgimnazjalnej (dalej: „uczniowie”) oraz 24 osoby dorosłe¹². Wydano 99 decyzji, w których udzielono pomocy w formie posiłku lub świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności, 12 decyzji uchylających przyznaną pomoc, osiem decyzji o umorzeniu (pięć oświadczeń o wycofaniu wniosku i trzy przypadki niepoddania się wywiadowi środowiskowemu / rezygnacja, dwie odmowy przyznania pomocy ze względu na (przekroczenie dochodu – pierwsza odmowa, druga odmowa dziecko w rodzinie zastępczej), trzy wygaszenia z powodu śmierci i dwie decyzje o zmianie administracyjnej. Od żadnej z tych decyzji nie odwoływały się strony, a także nie stwierdzono przypadków pozostawienia spraw nierozpoznanych. Wnioskodawcom w ramach pomocy w zakresie dożywiania z Programu przyznawano jedynie pomoc w formie posiłków bądź w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku

⁸ Uchwała Nr 89/XXI/2012 Rady Gminy Piątncy z dnia 30 sierpnia 2012 r. w sprawie uchwalenia Statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Piątncy (ze zm.).

⁹ Zarządzenie Nr 4/2016 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Piątncy z dnia 18 marca 2016 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu organizacyjnego OPS.

¹⁰ Uchwała Nr 12/III/2018 Rady Gminy Piątncy z dnia 17 grudnia 2018 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej w formie zasiłku celowego na zakup posiłku i żywności dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023. Uchwała Nr 22/VI/2019 Rady Gminy Piątncy z dnia 29 stycznia 2019 r. w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób i rodzin objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023. Uchwała Nr 13/III/2018 Rady Gminy Piątncy z dnia 17 grudnia 2018 r. w sprawie wieloletniego programu osłonowego w zakresie dożywiania na lata 2019–2023.

¹¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, ze zm.

¹² W latach 2019–2021 (I połowa) wydano kolejno: 68, 49 oraz dziewięć decyzji o udzieleniu pomocy w zakresie dożywiania, którymi objęto odpowiednio: 170, 120 oraz 64 osoby.

lub żywności (zasilki celowe). W Ośrodku nie udzielano pomocy w formie świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

Potrzeby działań pomocowych w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży oraz osób starszych z terenu Gminy ustalano na podstawie informacji zbieranych przez pracowników OPS, którzy mieli bezpośredni kontakt z osobami potrzebującymi oraz danych ilościowo-wartościowych z realizacji pomocy społecznej, wykazywanych w sprawozdaniach z działalności Ośrodka.

W okresie objętym kontrolą OPS realizował również działania w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014–2020 (dalej: „POPŻ”). I tak:

- w 2019 roku liczba skierowań wynosiła 89 i dotyczyła 333 osób, ilość produktów żywnościowych wynosiła 18 672,87 kg,
- w 2020 roku liczba skierowań wynosiła 77 i dotyczyła 224 osób, ilość produktów żywnościowych wynosiła 8 571,62 kg w ramach programu. (akta kontroli str. 38, 56-60)

Wszystkie 126 decyzji w zakresie dożywiania w ramach Programu (o udzieleniu bądź odmowie udzielenia pomocy, uchyleniu, umorzeniu, wygaszeniu, zmianie pomocy) wydano na podstawie wniosków rodziców, opiekunów bądź osób zainteresowanych (nie było decyzji wydanych po wszczęciu postępowania z urzędu lub na podstawie zgłoszeń dyrektorów placówek oświatowych). Nie było przypadków przyznawania pomocy w zakresie dożywiania dzieciom albo uczniom, którzy nie spełniali warunków otrzymania takiej pomocy ze względu na niespełnienie kryterium dochodowego. Kierownik OPS przedstawiła w czasie kontroli tabelę wszystkich wydanych decyzji na podstawie programu „*Posiłek w szkole i w domu na lata 2019–2023*” z rozgraniczeniem na poszczególne lata i rodzaj decyzji.

Analiza 63 decyzji administracyjnych (z udziałem 22 wnioskodawców), zakończonych wydaniem 27 decyzji o udzieleniu świadczeń niepieniężnych (jeden pełny posiłek dziennie dla dziecka, ucznia bądź osoby dorosłej), ośmiu decyzji o udzieleniu świadczeń pieniężnych (zasilki celowe na zakup posiłku lub żywności) i 28 pozostałych decyzji w zakresie dożywiania w ramach Programu (osiem umorzeń, cztery zmiany, 11 uchyleń, dwie odmowy i trzy wygaśnięcia) wykazała, że w latach 2019–2021 (I połowa) OPS prawidłowo przeprowadzał postępowania administracyjne w zakresie wydawania decyzji przyznających pomoc w ramach Programu.

1. Sygnałem do uruchomienia działań pomocowych były wnioski rodziców, opiekunów bądź zainteresowanych. Treść 53 z 63 zbadanych wniosków bezpośrednio odpowiadała udzielonej pomocy przez OPS. W pozostałych przypadkach wnioskodawcy pierwotnie zgłaszali potrzeby w ramach Programu (pomoc rzeczową bądź finansową), po przeprowadzeniu rodzinnych wywiadów środowiskowych rezygnowali z Programu (pięć wniosków), w trzech przypadkach odnotowano zgon, a w dwóch przypadkach odmowę OPS (dziecko w rodzinie zastępczej, przekroczony dochód).
2. We wszystkich 63 postępowaniach administracyjnych po złożeniu wniosku, a przed wydaniem decyzji przyznającej pomoc w zakresie dożywiania, terminowo przeprowadzone zostały rodzinne wywiady środowiskowe (do 14 dni roboczych po złożeniu wniosku), potwierdzające wraz ze złożonymi oświadczeniami i zaświadczeniami trudną sytuację finansową oraz spełnianie kryterium dochodowego na osobę.
3. Spośród 63 zbadanych decyzji, 62 wydano terminowo, tj. w ciągu miesiąca od dnia wpływu wniosku w tych sprawach. W jednym przypadku termin został przesunięty zgodnie z art. 35 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego¹³ (dalej: „KPA”) i wydano ją z zachowaniem dwumiesięcznego ustawowego terminu, o czym strona została poinformowana zgodnie z art. 36 § 1 KPA.
4. Wobec wszystkich wnioskodawców objętych postępowaniem administracyjnym stosowano jednakowe kryteria kwalifikacji do pomocy – wynikające z art. 8 ust. 1–2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Wszystkie osoby, którym OPS przyznał pomoc z Programu spełniły ustawowe kryteria.

¹³ Dz. U. z 2021 r. poz. 735, ze zm.

5. Wszystkie 63 decyzje administracyjne wydała Kierownik OPS, posiadająca stosowne upoważnienie Wójta Gminy.
6. Świadczenia zostały przekazane 19 wnioskodawcom (nie stwierdzono wykorzystania środków na inne cele niż wskazane w decyzjach przyznających świadczenia), wobec trzech wnioskodawców postępowanie umorzono, gdyż nie poddali się wywiadowi środowiskowemu lub zrezygnowali ze świadczenia. (akta kontroli str. 39, 40-44,45-70)

W latach 2019–2021 (I połowa) OSP nie udzielał pomocy w zakresie dożywiania na podstawie programu osłonowego Gminy, opisanego w pkt 1.1. niniejszego wystąpienia, tj. ze względu na istotne potrzeby osób, pomimo przekroczenia kryterium dochodowego.

OPS nie stwierdził w latach 2019–2021 (I połowa) przypadków uzasadniających potrzebę zwrotu pobranych świadczeń w ramach przyznanej pomocy z Programu, wynikających z przekroczenia kwoty kryterium dochodowego osób, w stosunku do których zostały wydane decyzje przyznające pomoc w zakresie dożywiania. (akta kontroli str. 207-208, 210)

1.3. OPS prawidłowo i rzetelnie rozliczył środki dotacji celowej oraz środki własne Gminy na realizację zadań w ramach modułu 1 i 2 Programu. W latach 2019–2021 (I połowa) na realizację zadań z tych modułów OPS otrzymał z Gminy środki z dotacji celowej w wysokości 145,7 tys. zł, z tego: w 2019 roku – 86 tys. zł, w 2020 roku – 43 tys. zł oraz w I połowie 2021 roku – 17 tys. zł, a także 41,3 tys. zł tytułem udziału własnego Gminy, z tego: 20,2 tys. zł w 2019 roku, 10 tys. zł w 2020 roku oraz 11,1 tys. zł w 2021 roku (I połowa).

Kwota wydatków poniesionych na zadania w ramach modułu 1 i 2 Programu (dotacje wraz z wkładem własnym) w latach 2019–2021 (I połowa) wyniosła 178,5 tys. zł, z tego:

- z dotacji 137,2 tys. zł, w tym 80,6 tys. zł w 2019 roku, 39,9 tys. zł w 2020 roku i 16,7 tys. zł w I połowie 2021 roku,
- ze środków własnych Gminy 41,3 tys. zł, w tym 20,2 tys. zł w 2019 roku, 10 tys. zł w 2020 roku i 11,1 tys. zł w 2021 roku (I połowa).

W 2019 roku podstawową formą pomocy były posiłki (17,1 tys. pełnych obiadów¹⁴), z których skorzystało 139 osób (głównie dzieci i uczniowie), których koszty wyniosły 76,6 tys. zł. W 2020 roku znacząco zmniejszyła się zarówno liczba wydanych posiłków (4,8 tys. pełnych obiadów), liczba korzystających z nich osób (90), jak i koszty z tym związane (29,6 tys. zł). Z kolei w I połowie 2021 roku dla 64 osób wydano 3,7 tys. pełnych obiadów – koszty związane z tymi posiłkami wyniosły 19,2 tys. zł. Średni koszt świadczenia w formie posiłku wzrósł z 4,48 zł w 2019 roku do 6,09 zł w 2020 roku i do 5,19 zł w I połowie 2021 roku. Na terenie Gminy posiłki z Programu dzieciom i młodzieży wydawane były wyłącznie na miejscu, w ośmiu punktach żywieniowych (sześciu stołówkach szkolnych, jednej w Zespole Szkolno-Przedszkolnym oraz w dziennym Domu Seniora Wigor).

Ze środków Programu OPS świadczył także pomoc finansową w formie zasiłków celowych: w 2019 roku 31 osobom przyznano 198 takie świadczenia na łączną kwotę 19,8 tys. zł¹⁵, w 2020 roku dla 30 osobom przyznano 180 świadczeń na kwotę 18 tys. zł¹⁶, a w I połowie 2021 roku 17 osobom przyznano 69 świadczeń na łączną kwotę 6,9 tys. zł¹⁷. Średni koszt świadczenia w formie zasiłku celowego wyniósł w latach 2019–2021 (I połowa) po 100 zł.

Niewykorzystane środki z dotacji 30 grudnia lat 2019–2020 zwrócono do Urzędu Gminy (odpowiednio 5,4 tys. zł i 3 tys. zł). W latach 2019–2021 (I połowa) nie wystąpiły przypadki konieczności zwrotu dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem, pobranych nienależnie bądź w nadmiernej wysokości. (akta kontroli str. 34-36,165, 178-199, 210)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie prawidłowość udzielania przez OPS wsparcia w ramach modułu 1 i 2 Programu.

¹⁴ Posiłki nie były wydawane w innych formach (np. jednego dania gorącego, prowiantu bądź mleka).

¹⁵ Całość środków pochodziła z dotacji.

¹⁶ Ze środków własnych pochodziło 3,4 tys. zł, a z dotacji 14,6 tys. zł.

¹⁷ Ze środków własnych pochodziło 2,9 tys. zł, a z dotacji 4 tys. zł.

OBSZAR

2. Realizacja obowiązków sprawozdawczych w zakresie działań pomocowych w ramach wsparcia finansowego przyznanego z Programu

Opis stanu faktycznego

2.1. OPS zapewnił prawidłowo i rzetelnie wykonywał obowiązki sprawozdawcze z realizacji zadań pomocowych w ramach modułów 1 i 2 Programu. Ośrodek terminowo przekazał do PUW roczne informacje o realizacji Programu¹⁸ za lata 2019–2020, tj. 10 stycznia 2020 r. i 20 stycznia 2021 r., tj. z zachowaniem terminu określonego w rozdziale VII.1. ust. 1 Programu.

Roczne sprawozdania zostały sporządzone przez OPS rzetelnie, w układzie i szczególności, o której mowa w rozdziale VII.1. ust. 2 pkt 1–12 Programu i były zgodne z dokumentacją dotyczącą udzielonej pomocy, znajdującą się w OPS oraz danymi zawartymi w ewidencji finansowo-księgowej.

OPS skorygował sprawozdania za 2020 rok. Korekta dotyczyła nieprawidłowego zaokrąglenia do pełnych złotych kosztów posiłków. Korekta została wymuszona przez system (w rozmowie telefonicznej z PUW ustalono, jak dokonać zmian i przesłać ponowne sprawozdanie) i została złożona w terminie.

Program Helios¹⁹ dublował zestawienia sprawozdawcze (w 2020 roku pięcioro dzieci zostało policzonych podwójnie tzw. „zerówka”, w 2019 roku ośmioro dzieci figurowało w dwóch rubrykach, jako pobierających posiłek i jednocześnie zasiłek pieniężny, w 2020 roku ośmioro dzieci figurowało w dwóch rubrykach, jako pobierających posiłek i jednocześnie zasiłek pieniężny). Następnie dane z Programu były importowane do systemu Centralnej Aplikacji Statystycznej i przekazywane do PUW. Rozbieżności danych sprawozdawczych nie miały wpływu na wydatkowanie środków z dotacji otrzymanych w ramach Programu, gdyż rozliczenia finansowe opierały się na notach obciążeniowych za każdy miesiąc i na tej podstawie rozliczano i przesyłano środki finansowe.

Dane zawarte w sprawozdaniach odpowiadały faktycznym kwotom z realizacji Programu w tym okresie. Stwierdzone rozbieżności dotyczyły natomiast danych o liczbie osób objętych Programem w podziale na poszczególne grupy wiekowe, a także odnośnie zamiany posiłku na zasiłek pieniężny (w 2019 roku wykazano 30 uczniów – ośmiu otrzymywało posiłek oraz zasiłek pieniężny i z tego powodu zostali wykazani dwukrotnie, a w 2020 roku wykazano 29 uczniów, w tym dwukrotnie ośmiu otrzymujących posiłek i zasiłek pieniężny, a także wykazano 24 dzieci korzystających z Programu, chociaż faktycznie było ich 19). (akta kontroli str. 37-38, 118-127, 128, 129-164)

Kierownik OPS i starszy pracownik socjalny wyjaśnili, że: *dane pozyskiwane z programów dziedzicznych (Helios) zawarte w sprawozdaniach z realizacji programu mają to do siebie, że dublują się w sytuacji przejścia dziecka z przedszkola do szkoły, a także przy zamianie posiłku na zasiłek pieniężny w okresie sprawozdawczym. Dane wykazywane w ww. informacjach nie były uzupełniane odrębnie, a ministerialne oprogramowanie do sprawozdawczości (system Helios) automatycznie pobierało dane z oprogramowania dziedzicznego, w którym ewidencjonowano każdą wydaną decyzję o przyznaniu świadczenia. Z nieznanых powodów system ten każdorazowo dublował dzieci uczęszczające w danym roku kalendarzowym zarówno do przedszkola (I półrocze), jak i do szkoły (II półrocze), stąd suma wykazywanych dzieci i młodzieży nie odpowiadała ogólnej liczbie osób korzystających z Programu (w przypadku osób dorosłych takie rozbieżności nie występowały), przy czym nie miało to jakiegokolwiek wpływu na wydatkowane środki, ponieważ w danym okresie korzystali tylko wykazywani zbiorczo. Ponadto w przypadku błędnych danych bądź jakichkolwiek braków w sprawozdawczości system informatyczny wyświetliłby komunikat i nie umożliwiłby przesłania tych informacji bądź wymusiłby potrzebę korekty sprawozdań – nie miało to miejsca. W ocenie NIK opisane*

¹⁸ Roczne informacje nosiły nazwę Sprawozdanie z realizacji programu „Posiłek w szkole i w domu”.

¹⁹ Helios to system informatyczny, który był przygotowany do obsługi zagadnień związanych z obszarem Pomocy Społecznej. Helios posiada aktualne świadectwo zgodności wydawane przez Departament Informatyki MRPIPS i umożliwia współpracę z platformą Emp@tia. Helios jest programem wykorzystywanym przez Ośrodki Pomocy Społecznej do realizacji zadań zawartych w ustawie o pomocy społecznej.

rozbieżności danych sprawozdawczych nie miały wpływu na wydatkowanie środków z dotacji otrzymanych przez OPS w ramach Programu w latach 2019–2020.

(akta kontroli str. 37-38, 207-208)

Poza przekazanymi do PUW informacjami o realizacji Programu, OPS – stosownie do wymogu określonego w art. 110 ust 9 ustawy o pomocy społecznej – składał do Urzędu Gminy roczne sprawozdania z prowadzonej własnej działalności, obejmujące m.in. liczbę świadczeniobiorców Programu oraz plan i wydatki związane z tymi świadczeniami (w rozbięciu na kwoty dotacji i środków własnych).

(akta kontroli str. 77-117)

2.2. Kierownik OPS nie zgłaszała Wójtowi Gminy ani Wojewodzie Podlaskiemu uwag i spostrzeżeń związanych z funkcjonowaniem Programu. Przedstawiła je natomiast w trakcie niniejszej kontroli NIK. Kierownik OPS w Piątnicy poinformowała, że: *zamiast tak dużej ilości, częściowo dublujących się świadczeń (300+ i stypendia socjalne, 500+ i świadczenia rodzinne), posiłki w szkołach powinny być dostępne bezpłatnie dla każdego dziecka, bez stosowania procedury administracyjnej.*

(akta kontroli str. 207-208)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania OPS w zakresie wypełnienia obowiązków sprawozdawczych w związku z realizacją zadań w ramach modułu 1 i 2 Programu.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli, nie formułuje uwag i wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden kierownikowi jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Białystok, 13 października 2021 r.

Kontroler :
Wiesław Stalewski
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
Janusz Pawelczyk

.....
podpis